

Fran Radešek:

Naše načelno stališče.

II.

Že iz navedenega mora biti vsakomur jasno, da naša stranka, ki razteza svoje delovanje malodane po celi Jugoslaviji, ni in ne more biti pokrajinska ali celo plemenska stranka. SLS in njene posestrime HPS, ki tvorijo z Bunjevci in Šokci harmonično celoto v Jugoslovanskem klubu, torej ne pozna niti plemenskih, niti pokrajinskih mej v svojem organizatoričnem delokrogu, v katerem se udeležujejo posamezni njeni avtonomni deli. Da, še več! V naši stranki, ki stoji na trdni podlagi večnostnih načel in etičnih vrednot vesoljnega krščanstva in je kot politična stranka popolno in neodvisna od te ali one versko-cerkvene organizacije, ne pozna nobenih meja v političnem udejstvovanju drugovercev v okviru njenega programa. Torej ne samo kristjani (Slovenci, Srbi in Hrvatje), temveč tudi muslimani morejo biti polnovredni pristaši naše stranke in kljub temu ostati dobri Alahovi verniki.

Večje plemenske, pokrajinske in verske toleranco pač ne more nuditi nobena druga stranka. Nikdo ji pa ne more zameriti, če je v smislu svojega programa vedno na strani slabjših, na strani trpečih in izkoriščanih, na strani zapostavljenih.

Ti, katere mora vzeti naša stranka danes proti sedanjemu centralističnemu režimu v svoje varstvo in zaščito, pa so predvsem Hrvatje in Slovenci, katoliška vera in delovno ljudstvo sploh. Uboogo srbsko ljudstvo, katero tlači enako breme kot Hrvatje in Slovenci, v svoji dosedanji popolni duševni in gospodarski zaslužnosti bi našo obrambo zaenkrat napačno razumelo in bi bilo taktično pogrešno vsiljevati jim to obrambo brez potrebne legitimacije.

Zato zahtevamo avtonomijo slovenskega ljudstva v Sloveniji, hrvatskega ljudstva na Hrvatskem, bosanskega ljudstva v Bosni itd. Zato sodelujejo naši pristaši v prirejanju in vodstvu katoliških shodov. Zato se v naših organizacijah v vsaki posamezni pokrajini razpravljajo kmetijske in delavske ter sploh socialne zadeve, da se glas naših zahtev uveljavlja tam, kjer je treba.

Kje je torej v naši stranki plemenska ali verska mržnja? Skrajno neokusna in že stokrat pogreta ter istotolikokrat zavržena je drzna trditev, češ, da glasila SLS širijo plemensko ali versko mržnjo. Ali naj mar pohvalim lopova, ki mi je ukradel denar, zato ker je slučajno Srb in pravoslavne vere? Tistim, ki danes vedre in oblačijo na svoj poseben način v Beogradu, nisem niti jaz niti kdorkoli nadel ime Srbina. Tako se imenujejo sami, dasi so po večini med člani beograjske porodice tudi taki, ki tega častnega imena ne zaslužijo. Kljub temu mi jih moramo imenovati Srbe, ker se tako sami nazivajo in so jih kot take izvolili srbski volilci kot svoje zastopnike na odgovornih mestih. Ko bodo srbski volilci spregledali, da ti njihovi zastopniki delajo sramoto poštememu srbskemu imenu, se bodo streznili in «nevaljalce» odstranili. Javna glasila sploh, torej tudi listi SLS, so poklicana, da vse nerednosti, ki jih zasledi javna kritika, pribijejo in obsodijo. Če pa državna ali vojna uprava in njeni krmariji kljub vsem pozivom poštene javnosti ničesar ne store, da se zatro razni izrodki javne morale, ki jih, vsaj mi, pred vojno nismo poznali, je dolžnost javnih glasil da nastopijo tudi proti takim nemarnim državnikom, politikom in poveljnikom z vso ostrino besede in pessa. Obup, ki se polšača v skrajno nezadovoljstvo tonečih množic ljudstva in ki preti z elementarno silo razbiti centralistične okove, se rapršuje ob vedno bolj se uveljavljajoči zavesti v ljudstvu, da ni samo in brez obrambe proti strahovitim pojavom korupcije in nemoralnosti, ki pljuska čez skalnato močno obrežje prislovično znane slovenske poštenosti. Slučaj Kamenarovič contra Žerjav in pojav SKS je v tem oziru zelo poučen. K tujim grehom molčati pa nam prepoveduje tudi naše versko prepričanje.

III.

Ko gre za politično gospodarske, versko-kulturne in socialne koristi ljudstva ter brez škode za programatična temeljna načela stranke, je izključnost naravnost zločin napram sebi in drugim v složenem sestavu človeške družbe. Istotako in morda še večji zločin pa je, ako stranka ali skupina brezpogojno, na milost in nemilost, ali pa za osebno korist svojih vodilnih pristašev izroči jedra svojega broda vetrovom načelno nasprotno stranke.

Dejstvo je, da je srbska radikalna stranka v naši in tuji javnosti mnogo bolj uvaževana, kakor pa njeno neiskreno, najnovejše oficijelno ime narodno-radikalna stranka, ali pa katerakoli stranka v Srbiji. To pa ne morda zato, ker stoji na stališču plemenske, pokrajinske in verske nadvlade Srbije, dasi zatajuje svoje prave namere; nasprotno, v tem oziru je, kot največja in najmočnejša predstavnica najbolj krivičnega sistema, ravno najbolj osovražena. Pač pa zasluži večje upoštevanje v toliko, v kolikor vidimo v njej res-

močno tvorbo homogenih elementov in pa stremjenja (sicer slabo prikrita), ki imajo za seboj za Srbijo kot državo velezasluzno zgodovino, pred seboj pa ž njenega stališča dolgoletnega in ostrega boja do potankosti izkristaliziran cilj: Velika Srbija.

Sicer tudi druge srbijske stranke zasledujejo isti cilj, vendar so v taktiki in nasilju manj iskrene in zato tudi bolj nevarne. Kar jih medsebojno loči, niso načela ali drugačni pogledi na svet in življenje, pač pa več ali manj močne osebnosti, ki dajejo stranki svoje obilježje in pomen.

Zato je ž njimi najtežje sklepati kompromise. Politika «iz rok v roke» in pa moč nastopa je edino sredstvo stranke, ki kooperira s srbijskimi strankami, da izvojuje svoje zahteve.

Skrajno politično nevednost pa pokazuje dotičnik, ki priporoča «zbliznanje slovenskega ljudstva z najmočnejšo srbsko stranko». Ne vem, ali je to prikrito besedno žonglerstvo, izza katerega se skriva strankarska propaganda, ali pa političen analfabetizem. Zbliznanje ljudstva s stranko! To je sploh nesmisel.

Če «Murska Straža» misli, da je radikalna stranka s svojimi cilji in stremljenji sposobna in voljna slovenskemu ljudstvu nuditi večje ugodnosti in boljše življenske pogoje za razvoj, kakor pa srbskemu ljudstvu, ki živi v vsestranskem pomanjkanju, dočim si voditelji grabijo vse mogoče dobrine sveta za-se, je vse-kakor napačno poučena. Ne po tem kar piše, ta ali ona «Samouprava», temveč po delu je treba soditi stranke. V to pa je potrebno vživeti se v miselnost sredine njenega delovanja, ne pa iz zunanjih pojavov izrekati sodbo o vsebini.

Srbska radikalna stranka pod Pašičevim vodstvom je sploh neprimerna za kakršnokoli sodelovanje s strankami, ki zasledujejo socialni program. Že Pašičevo delovanje je svarično dovolj, da se razsoden politik z največjo opreznostjo približuje radikalni stranki. Ko pa Pašičeva politika doživi svoj neizogibni poraz in pride na krmilo Protič, bo radikalna stranka, kot načelna in zato taktično gibna stranka, s polno paro forsirala Protičovo politiko in zatajila svoja centralistična nagnjenja. Vse to seveda iz ljubezni do vladnega krmila in ž njim spojenih ugodnosti.

Protič, ki je osebno poščenjak in politično dalekoviden človek, je — skoraj bi rekel edini državnik v Srbiji, ki zasluži zaupanje.

Ker smo torej navezani s silo okolnosti eden na drugega in ker se v politiki more in mora računati le z realnimi dejstvi, ni izključeno, da se bo našla pot za skupno delovanje z radikalno stranko pod Protičevim vodstvom. V to smo prepričani. Vendar pa ne moremo zamolčati, da nam bodo izkušnje zadnjih let dragocen talisman proti kakršnemukoli iznenadenju.

Za nas je Jugoslavija še neuresničen cilj, h kateremu stremimo v smislu naših zahtev vsestranske enakopravnosti in socialne pravičnosti napram plemenu, pokrajinam, veram in stanovom v obstoječi državi, kateri hočemo tudi nadalje žrtvovati vse naše napore v sorazmerni meri naših moči.

V prepričanju, da smo Srbi, Hrvatje, Slovenci in Bolgari v svojih pravilno razumevanih interesih vezani na skupno domovino in da izven skupnih državnih meja nobenemu izmed bratov niso dani pogoji za trajno samostalno narodno življenje, je dolžnost nas vseh in vsakega posebej delovati na to, da tudi zadovoljimo in ublažimo nasprotujoče se interese z avtonomistično ureditvijo naše skupne države. Kako se bo vse to doseglo, pa je odvisno od vsakokratne taktike.

To je naše načelno stališče kot resnično in pozitivno državotvorne, vseljidske stranke, stoječe na podlagi vseobjemajoče krščanske ljubezni.

Bolgarska javnost.

Sofijski nezavisni list «Slovo» komentira izjave notranjega ministra Daskalova o ugodnem zunanjem in notranjem položaju Bolgarije in zaključuje: «Odkar se je v Genovi načela razprava o vprašanju narodnostnih manjšin, so v Beogradu postali zelo slabe volje. Četaško gibanje v Macedoniji je obstajalo že davno prej, posebno na Kosovem in v Črni gori. Zakaj se je torej izbral ravno sedanji trenutek za gonjo proti Bolgariji, ki je brez obrambe in ki je že neštetokrat, pa tudi sedaj, dokazala svojo naklonjenost napram jugoslovanskim bratom? Ni težko uginiti, Sladke sanje, v katerih so se zibali Srbi, videč, da se njihova vloga balkanskega Pijemonta po nepričakovanih uspehih približuje vrhuncu, so naenkrat zadele ob trdo stvarnost. Na drzno trditev Beograda, da v Jugoslaviji živi samo en narod, Zagreb je odgovoril: ne; Slovenija, ki je zaradi svojih sovražnih sosedov naklonjena naši državi, je tudi ljubosumna na svojo narodno individualnost; Bosna se je obrnila od Beograda k Zagrebu; Vojvodina je indiferentna; Črna gora in «čisto srbska» Macedonija pa so v vretju. Skratka, Jugoslavija je v gospodarski, politični in ustavni krizi, katero ne more ozdraviti niti posojilo, niti poročne slavnosti. Z ozirom na tako težko notranjo situacijo bi Pašičevi politiki dobrodošel vsak zunanjepolitični spor. Protivladni so-

fijski «Den», po ugotovitvi, da je treba iskati vzrok v Beogradu, Bukareštu in Atenah, ne pa v Sofiji.

Protivladni sofijski list «Den» ugotavlja, da vzrok nemirom narodnostnih manjšin v zavzetih ozemljih sosednih držav ne tiči v Sofiji, ampak v Beogradu, Bukarešti in Atenah. Zato — pravi list — je dolžnost bolgarske vlade, ki je zadevo izročila Zvezi narodov, da odločno vztraja pri zahtevi, da se izvrši mednarodna preiskava na licu mesta, da se končno ugotovi in odstrani prave vzroke nemirom. To je edino sredstvo Bolgarije, da ž njim odločno zavrne stalne pritožbe svojih sosedov. S tem pa bo Bolgarija znatno pomagala da se končno zajezi in obsodi vedno preganjanje ubogega prebivalstva na zavzetem ozemlju sosednih držav. To udogo prebivalstvo, dasi je pod varstvom določb mirovne pogodbe, trpi pod hujšim režimom, kakor pa je bil režim sultana Abdula Hamida.

Politični položaj.

Kulturni program naše vlade je ta, da kolikor mogoče odbije in razbije krščanski značaj šole. Šola je za nas in za vsakega prva celica vsakega kulturnega razvoja. V Banatu in v Vojvodini sploh je pričela vlada s takimi dejanji, s katerimi hoče s silo ubiti vsak krščanski značaj šole. V Somboru je bila šola, ki so jo imele katoliške redovnice, pa je prišla vlada in jih je izgnala — kakor pravi poročilo — z bičem iz njihovega poslopja. Vzela jim je pohišstvo in je ustanovila v tem zavodu državno šolo. V Vel. Bečkereku so imeli prav ta ko katoliško šolo; katoličanov je tam 17.000. To šolo so imele katoliške redovnice že 42 let. Prosilje so, da bi jo smele ohraniti tudi v novi državi in so izjavile, da voljno sprejmejo vse pogoje, ki jih zahteva država. A kaj se je zgodilo? Ministrstvo prosvete je odgovorilo, da ne dovoli takih šol, ne narodnih in ne konfesionalnih. Toda nekaj drugega! V Vel. Bečkereku je tudi nekaj židov. Tem je pa vlada v istem času, ko je prepovedala katoliško šolo, dovolila židovsko konfesionalno šolo. In židov je v Vel. Bečkereku samo 1200. To je samo nekaj preludij za šolski zakon, ki se pripravlja in o katerem se semtertja kaj transpirira v javnost. Iz tega, kar čujemo o nameravanem šolskem zakonu, skle pamo, da bo novi šolski zakon izgledal slično temu, kar je vlada ukrenila proti katolicizmu v omenjenih slučajih.

Napetosti med demokrati in radikali rastejo od dneva do dneva. Demokratski klub je kandidiral za policajministra svojega pristaša; Dragotina Pečiča, ker smatrajo notranje ministrski stolček za svojo last. Radikali so zagnali velik krik proti novemu kandidatu. Ta odpor je na zunaj in na splošno osebne značaja, vidi se pa jasno, da hočejo radikali demokrate sploh izpodrinuti iz ministrstva policije. Na radikalski krik so seveda tudi demokrate odgovorili z velikim hru-pom, češ, če nočete vi trpeti našega Pečiča tudi mi vašega Vukičevića in Miletiča ne bomo prenašali.

Samostojneži se spravljajo iz vlade. Samostojneži so izjavili, da glasujejo samo tedaj za zunanje posojilo, če se z njegovimi sredstvi zgradi železniška zveza Ljubljane z Jadranom. To je seveda toliko, kot zahtevati od Beograda in porodice, naj popusti svojo oligarhijo. Samostojnežem se je zasvetilo, da so kot vladna stranka na robu propada, zato pa poskušajo še z nekako opozicijonelno gesto ter postavljajo «pitanja». — Minister Pucelj je predal Pašiču tudi svojo ostavko — je zaenkrat ni hotel umakniti, ko je Pašič dejal, naj še malo potrpi, da se vidi, kako stoji «pitanje» zahtevane železniške zveze. Pucelj je baj še pristavil, da njegov klub ne misli več podpirati vlade. Če je to tudi res, naj le ne mislijo, da si s tem pridobijo narodno zaupanje. To menda že vedo in za kak izdaten «bakšiš» lahko tudi železniško vprašanje stopi v ozadje, pri takem slepomišnjenju in pri taki stranki kot je samostojna narodni interesi nikdar ne igrajo glavne vloge.

Tudi muslimanom, ki so ostali še pri vladi, gorijo tla pod nogami in radi bi se na lep način umaknili, da ne bodo sodeležni poloma in sramote režima. Kakor samostojneži so tudi oni izbrali jadransko železnico za svoje «pitanje» ter zantevajo direktno zvezo Bosne z Jadranom. Za srbske vladne tovariše je to seveda nesprijemljiva zahteva, vladni muslimani pa tudi dobro vedo in če se jim bo zdelo, da je režim še kolikor toliko trden, bodo pri vseh zahtevah še vedno ostali na vladi.

Po svetu.

Romunski režim ima mnogo sličnosti s Pašičevim režimom. V Bukarešti se je brez konca in kraja vlekel velik komunistični proces, ki je zelo značilen za režim, ki danes vlada. Meseca decembra leta 1920 je v romunskem senatu eksplodirala bomba ter ranila več oseb. Krivec ni bilo mogoče izslediti. V tem se je pa razvilo močno delavsko gibanje, katerega se je romun-ska vlada vsled neposredne bližine Rusije silno pre-

strašila in ga sklenila z vsemi sredstvi zatreti. Tako je nedolžni tipografski štrajk zadušila v krvi, ob drugem mezdnem gibanju je proglasila obsedno stanje, vojaštvo je streljalo, padale so žrtve in na tisoče delavcev in voditeljev je romalo v zapore. Ko se je med delavstvom pojavila močna struja za priključitev k III. internacionali, je vlada vse pristaše tega pokreta — tudi ženske vrgla v strašne ječe trdnjave Jilave — 6 m pod zemljo. Nesrečneži so zastoj zahtevali, naj jih spravijo pred sodišče, stražarji so jih pretepali in mučili na divjaške načine. V tem je bila pa policija izsledila krivce izza bombnega atentata v senatu v osebi 20letnega Maksa Goldstein in njegovih mlajših tovarišev. Goldstein je neomejeno priznal, da je on sam položil bombo in se izpovedal za anarhista. Brez najmanjšega dokaza je sedaj vlada podteknila zvezo med zaprtimi komunisti in tem atentatom in se končno odločila za sodnijsko postopanje. Toda stvari ni izročila rednemu sodišču, ampak vojaškemu, dasiravno za tako kompetenco ni najmanjše podlage. Iz ječe do sodišča so zgradili posebno pot z bodečo žico in pet metrov visoko ograjo. V sod. dvorani so bile proti obtožencem neprestano naperjene strojnice. Obtoženci so čisto oslabei in duševno otopeli. Kako se je vodil proces, se vidi iz dejstva, da so enkrat v znak protesta vsi zagovorniki zapustili sodno dvorano. Tudi liga človeške pravice je vložila protest. Komunisti Filipesca je vojak, ki ga je spremljal v bolnišnico, brez pravega vzroka ustrelil in bil za to povišan v korporala. Proces se je začel že januarja, bil je pa večkrat prekinjen in končno je bilo od 300 obdolžencev samo par anarhistov obsojenih na dolgoletno ječo, veliko komunistov so obsodili na kratko dobo, ker niso hoteli z oprostivijo potrditi njih nedolžnosti, drugi so bili pa izpuščeni pod imenom amnestije. Vrnili so se v svoje kraje — in nekateri so izginili brez sleda, sedaj se je pa v Besarabiji našlo že troje mrličev ter identificiralo z — amnestiranimi komunisti. Splošno se govori, da so bili ubiti od vojaške oblasti, ki izvaja samovoljno najhujša nasilja v okupirani Besarabiji. Stvar je prišla tudi v tuje liste in tako je bil notranji minister prisiljen izjaviti, da bo vse to zasledoval in preiskoval. — «Hrvatska Obrana» pravi, da bodo to stvar tudi naši režimski ciniki izkoristili in tako že čakamo na številko «Balkana», kjer bo stalo, da so naši komunisti lahko srečni, ker niso bili amnestirani, v zaporu si svoje življenje obvarujejo.

Čehoslovaška parlament za obligatoričen verski poduk. Praški parlament je sprejel takozvani «mali šolski zakon», dokler se ne izdelata veliki, ki bo to vprašanje v vseh ozirih končno rešil. Zanimivo je, da se verski poduk proglasi za obvezen in da je odsek zavrgel takozvani laični moralni poduk, kakor ga je predlagala vlada. Samo otroci, ki ne pripadajo nobeni konfesiji, so od verskega poduka oproščeni, ostali le, če to zahtevajo starši s pismeno ali protokolarično izjavo. — Tako v svobodnemiselnih Čehoslovakiji, pri nas pa državotvorni demokrati nimajo nujnejšega dela v svrhu «konsolidacije države», kakor da snujejo obligatorično brezverski šolski zakon.

Monarhistične zarote, denarne krize v Nemčiji in slabo gospodarstvo po celem svetu se mnogo obravnava po celem svetu po listih in v političnih krogih. Delavski listi in vsi miroljubni sloji, ki razumejo, kaj je potrebno človeštvu, so si složni v tem, da spravljajo današnje gorje v zvezo z obožnim mirom. «Zmagovalci» so naložili «premagancem» silna bremena, narodi bi se morali izčrpiti do zadnje srage, ko pa vidijo, da je izkoriščevalna reakcija tako enotna, ni čuda, če vzplamti socijalna revolucija ter podere vse sklepe in načrte. Nemški delovni sloji naj bi na vsi moč delali za tuje grehe, tuja in domača reakcija jim pa ne da živeti, kdo se bo čudil, če vstanejo proti domači in celokupni reakciji. «Humanite» meni, da polom reparacijske politike ne pomeni samo konec versailleskega dogovora, temveč tudi pravi početek razpada evropskega kapitalizma.

Reparacijska komisija objavlja to le uradno poročilo: V smislu sklepa z dne 21. marca 1922, s katerim se določa plačevanje nemške vojne odškodnine za letošnje leto, je reparacijska komisija na svoji današnji seji sklenila, da se v svoto, ki jo ima Nemčija plačati Franciji, vračuna znesek 17,892.602.30 mark, ki ga predstavljajo obresti rezervnega fonda komisije in svote, ki jih je plačala Luksenburška vlada za premost in zveza tekstilne industrije za barvila, dobavljena v času od 1. novembra 1921 do 30. junija 1922. Znesek, ki ga ima plačati Nemčija, dne 15. julija t. l. se zniža od 50 milijonov na 32,107.397 zlatih mark. — Nagli padeč nemškega denarja je povzročil tudi to, da pride francoski ministrski predsednik še pred določenim rokom v London, da se z Lloyd Georgeom posvetuje glede nemške vojne odškodnine. Sodi se, da bo to posvetovanje pripravilo Nemčiji moratorij ali pa mednarodno posojilo.

Anglija se je obrnila na ameriškega zastopnika, naj posreduje pri svoji vladi za intervencijo v nemški finančni krizi.

Beležke.

Korupcija brez primere se je razpasla v ministrstvu kmetijstva v Beogradu, odkar pašuje mesar Pucelj. V svoji mesarski omejenosti misli ta gospod, da je minister samo demokrat in samostojnež, ne pa cele države. Sedaj si je pritegnil še resort za razredno loterijo, ki sodi k kmetijskemu ministrstvu ravno toliko, kakor mesar za kmetijskega ministra. In sedaj «visoki» gospod minister v svoji strankarski omejenosti dovoljuje tombole in srečolove le svojim ljubljencem samo-

stojnežem in Sokolom, katoliška prosvetna društva pa dobe po dvemesečnem šikaniranju le — negativno rešitev, in sicer na «podlagi mišljenja» upravnega odbora razredne loterije. Doslej sta nam znana že dva taka kričeča slučaja: Prvi se je pripetil društvu sv. Jožefa v Trzicju, ki je ob priliki svoje 25 letnice prosilo za dovoljenje srečolova, drugi pa društvu «Katoliški dom» v Ljutomeru, kateremu se je tudi odbila prošnja za dovolitev tombole. — Gospod minister, ako nimate nobenega čuta za socijalno pravičnost in mislite, da ste samo minister samostojnih strankarjev in Sokolov, potem je bolje, da vzamete sekuro v roke in se zopet posvetite svojemu mesarskemu poklicu! Sicer pa se že bliža čas, da bodete tudi vi na «podlagi mišljenja» slovenskega ljudstva, ki bo pri volitvah pokazalo, da takih koristolovcev, ki delajo le za svoj žep in se redijo od kmečkih žuljev, ne mara, zleteli s svojega ministrskega stolca.

Jugoslavija, pod sedanjim Pašičevim balkanizmom ne potrebuje vzgoje! Vsaj tako se nam zdi, ko vidimo, da med 29 svetovnimi državami, med katerimi je celo Albanija, ki se udeležijo kongresa v Zenevi za prehod in poplemenitev narodov v duhu mednarodne solidarnosti, zastoj iščemo kraljevino SHS. Zato pa ni čudno, če je v južnih krajih naše države toliko nepismenosti, korupcije itd.

Trumbičev govor v skupščini je minister Svetozar Pribičević neprestano motil z medklci. Tako je enkrat zavpil: «Kakšno Hrvatsko pa vi sploh hočete, ali ločeno od te države?» — Dr. Trumbič pa mu je mirno in značilno odvrnil: «Hrvatsko brez vas, gospod Pribičević!»

Dnevne novice.

Katoliški shod pri Sv. Treh Kraljih v Slov. gor. — Katoliški shod v nedeljo, dne 23. julija obeta biti sijajen. Vse župnije srednjih Slovenskih goric se ga udeležijo v velikem številu. Vrši se po sedečem sporedu: Ob 10. uri pridiga prof. dr. Medveda, na to sv. maša. Po službi božji na krasni livadi pred veličastno romarsko cerkvijo Sv. Treh Kraljev slavnostno zborovanje. O krščanski šoli govori poslanec Roskar, o katoliškem tisku prof. Vesenjaj, o veri v javnem življenju in o kat. organizacijah gospod poslanec Žebot. Vabimo moške in žene, pa tudi mladeniče in mladenke iz srednjih Slov. gor. k obilni udeležbi. Prosimo dušne pastirje pa tudi somišljenike za najkrepkejšo sodelovanje. Skličite v nedeljo zastopnike občin, da se pogovorite o vsem potrebnem. Na svidenje v nedeljo 23. julija v prelepi gotiški cerkvi Sv. Treh Kraljev, v kateri so se tudi naši predniki štiri stoletja navduševali za naše vzvišene verske svetinje. Bodimo njih vredni nasledniki!

Duhovnikom letnika 1892. Duhovniki, ki so vstopili leta 1892 v dušno pastirstvo, obhajajo letos 30 letnico pastirovanja v Zavrču pri gospodu dekanu Podvinski dne 25. julija. Posetnike 30letnice bodo čakali vozovi na postaji Moškanci 25. julija ob 7.23.

Policajdemokrati komedijanti. Na zboru JDS-zaupnikov v Ljubljani je govoril najprej v jokavem glasu g. mariborski demokratični predsednik dr. Kukovec. Med dr. Kukovečevim jadikovanjem je tičal nekje v ozadju zborovalne dvorane skrit dr. Gregor Žerjav. Ko je dr. Kukovec zaključeval svojo jeremijado, se je naenkrat prikazal iz svojega skrivališča dr. Žerjav in jo urezal po dvorani proti dr. Kukovecu. Dr. Kukovec, ginjen pri pogledu na dr. Žerjavo, ga navdušeno pozdravi, vpriči vseh zaupnikov objame in — poljubi... S Kukovečevim objemom in poljubom je bila torej pred JDS zaupniki oprana dr. Žerjavova milijonska afera za Jadransko banko. Poštena slovenska javnost, ko je čitala o objemih in poljubih dr. Kukovca in Žerjavo, je sedaj uverjena: ni večjih komedijantov, kot so moralni črnci iz mladinskih policajdemokratičnih vrst!

Dr. Kukovec je tako skoncentriral napredne elemente, da so obrnili hrbet JDS stranki pošteni liberalni starini kot: dr. Tavčar in njegov sin, dr. Triller, dr. Ravnihar itd. Da bi pa preresetana in decimirana demokratska stranka kljub temu izgledala bolj mogočno, so jej postavili dva oblastvena predsednika in sicer dr. Kukovca in dr. Žerjavo. Peščici slovenske policajdemokracije predsedujeta torej kar dva — «poštenjaka.» Česar nima nobena druga stranka v naši državi, to imajo slovenski policajdemokrati — namreč dva predsednika, ki sta vredna drug drugega z ozirom na uprizoritev najumazanejših afer!

Samostojnejši toplo priporočajo v «Kmetijskem listu» — policajdemokratiško stranko na kmetih. Svoje poročilo o policajdemokratiškem sestanku (pri zaprtih vratih) v Ljubljani, na katerem je bil izvoljen za predsednika stranke dr. Žerjav, zaključuje «Kmetijski list»: «Želimo veliko uspeha!» — Samostojnejši, kot plačani podrepaniki, že vedo zakaj so hvaležni policajdemokratom in dolžni podpirati jih. Roka roko umiva, denar pa obraz maže!

Orlovski izlet v Brno obeta biti ena najlepših in najboljšežnejših svetovnih prireditvev. Vse katoliške države in narodi pošiljajo svoje zastopnike, junaške čete navdušenih orlovskih armad. Priprave so naravnost ogromne. Prostora na sediščih in tribunah bo za 100 tisoč ljudi. Kajne, kako vam utriplje srce, kako drhti duša po onem blaženem trenutku, ko se snidemo v glavnem mestu udejstvovanja slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, na Moravi, z enako mislečimi zastopniki katoliških narodov! Mladina, pripravljaj se vestno na te nepozabne dneve! Kreпка disciplina, nezlomljiva volja, gibčnost duha in telesa — vse to bodi prežeto z enotnim stremljenjem za vzori krščanskega življenja. Kdor more, naj pohiti v Brno! Bog živi!

Obupno stanje državnih nastavljenecv prikipeva do vrhunca. Siromaki tega nismo pričakovali in najdejo se še ljudje, ki jim v svojem izboru iz nekega «patriotizma» govore, naj prikrijejo svoj obup in svojo nevoljo. Policijski nameščenci pišejo: Še najbolj obupen je naš položaj danes, ker se je nam oni priboljšek, ki smo ga dobili z zakonom meseca decembra l. l. — kar na enkrat z brzobjavno naredbo ukinil, oziroma maksimirali so se naši prejemki, toda le pri onih nastavljenecih, ki imajo najmanj plače in pa največ otrok, to so — uslužbenci neuradniških kategorij —. Če danes uradništvo z njihovimi prejemki živeti ne more, kako bo še le, kak sluga ali poduradnik — z današnjimi maksimiranimi prejemki živel. Koliko je bilo že protestnih shodov, koliko že spomenic, deputacij itd., da bi se ta vnovovpijoča krivica odpravila, a do danes ni še nikake rešitve. Ni torej čuda, da ti prizadeti tovariši trumoma zapuščajo državno službo, kar se v največji meri dogaja ravno pri nas, pri zboru policijskih nameščencev v Sloveniji. Finančni minister priporoča postransko «zarado». Mnogi, posebno tam do li na Balkanu, iščejo in najdejo to v brezmejni korupciji, bakšišu itd., naši ljudje, ki imajo moralno zavest, pa opravljajo izven svoje napore službe razna slaboplačana dela ter propadajo v teh nečloveških naporih s svojo družino vred. Kdor le more, — gre in če se merodajni krogi nočejo brigati za življenjsko možnost svojih nameščencev, naj se brigajo vsaj za javno varnost, ki je vsled te brezbriznosti glede eksistenčnega vprašanja pred razsulom.

Razmere pri orožništvu. Ob priliki zvišanja draginskih doklad državnim uslužbencem so predpostavljali starešine tolažili moštvo orožništva, da se bodo tudi orožnikom povišali prejemki. Moštvo pa še sedaj čaka z utripajočim srcem in praznim želodcem na ploho cenelih obljub. Posebno med oženjenimi orožniki vlada veliko ogorčenje in nezadovoljstvo. Nezaslišana krivica je, da so bivši podstražmojstri, ki so prej uživali čin in ugodnosti podčastnika, degradirani na kaplare, dasiravno služijo že po 15 in 20 let. Ti orožniki namreč ne dobijo, ker niso več podčastniki, nobene doklade za kurjavo. Pravično in pošteno bi bilo, da se predpostavljani zavzamejo za zboljšanje teh neznosnih razmer pri orožništvu. Slabo gmotno stanje orožnikov zelo slabo vpliva na vestno izvrševanje službe in je zvišanje prejemkov orožnikom v eminentnem interesu države in prebivalstva.

Odpust Hrvatov iz službe. Po Dalmaciji so začeli odpuščati iz orožniške službe Hrvate. Zaenkrat so odpustili 70 hrvatskih žandarjev in sicer same oženjene, ki imajo otroke in so že dolgo v službi. Na odpustnici ni naveden vzrok odpusta, pač pa je zabeležena opomba, da odslovljeni nimajo pravice do pokojnine. Po nalogu zagrebskega pokrajinskega namestnika Demetroviča je odpuščen iz neznanega vzroka iz službe profesor na gimnaziji v Gospiču g. Rein.

Sokolska vzgoja. Dvanajst fantov iz Semiča, vsi člani tamošnjega Sokola, je bilo nedavno obsojeno vsak na 7 dni zapora, ker so pred orožniško postajo razgrajali in vpili: «Živijo boljše viki, doli s Srbijol!» In še par dni pred obsodbo so prišli izzivat orožnike pojoc: «Kaj nam pa morejo, ... naj nas pišejo!» Tudi so se morali zagovarjati zaradi poškodovanja tuje lastnine. — Bog obvaruj, da so Orli napravili od daleč kaj podobnega, to bi bilo vika in krika o «klerikalni porovrovelosti!» Zato: poštna mladina v orlovske organizacije! Ljudstvo spregleduje in sodi.

Davek na vojne dobičke za leto 1920. Finančna delegacija za Slovenijo razglša: Te dni izide v «Uradnem listu» zakon o davku na vojne dobičke za leta 1914 do 1920 z dne 17. februarja 1922, s katerim je zakonodajni odbor narodne skupščine v seji dne 24. 12. 1921 dopolnil in izpremenil začasni zakon z dne 6. 4. 1920, Ur. l. št. 173 ex 1920 ter prilogo 5 finančnega zakona za leto 1920-21 Ur. l. št. 436 ex 1920 ter hkratu razširil pobiranje davka na vojne dobičke tudi na leto 1920 v isti izmeri, kakor se je pobiral za leto 1919. Predno se je pa ta zakon objavil, je narodna skupščina v seji dne 28. 2. 1922 določila za odmero davka na vojne dobičke za l. 1920 izjemna določila, ki jih vsebuje čl. 3 b zakona o proračunskih dvanajstinah za meseca marec in april 1922 Ur. l. št. 56 ex 1922. Da ne nastanejo v tem oziru nespornostni, se davčni zavezanci opozarjajo, da se bodo davčna oblastva ravnala pri odmeri davka na vojne dobičke za leto 1920 po določilih zakona o davku na vojne dobičke z dne 17. 2. 1922, ki se objavi te dni v «Uradnem listu», le toliko, kolikor niso ta določila izpremenjena z določili čl. 3 b zakona o proračunskih dvanajstinah za meseca marec in april 1922, odnosno čl. 6 zakona o proračunskih dvanajstinah za maj in junij 1922.

Spaljalkovičeve dvojne dnevnice. Kako se je koritarstvo zagnezdilo v državniške kroge, dokazuje tudi to, da dr. Spaljalkovič, ki je kot poslanec postal minister in nato poslanik v Parizu, še vedno prejema dvojne dnevnice poslanca in ministra ter plačo poslanika. — Hotel je celo govoriti v zbornici, kar mu je pa opozicija preprečila.

Strašna usoda vojnih sirot. V Čačku se nahaja dom za vojne sirote, kjer je nastanjenih kakih 300 otrok. Iz kdo ve kakih ozirih je ministrstvo za socijalno politiko odredilo, da je bilo sprejetih v ta dom tudi nekaj otrok iz Kanize, kjer je že prej razsajala nevarna in nalezljiva očesna bolezen trahoma. Še aprila meseca je zdravnik doma konstatiral, da je več otrok obolelo na tej bolezni. Po tej konstataciji je preteklo več kot mesec dni, preden se je posrečilo izposlovati, da se oboleli otroci pošljejo na očesno kliniko v Beograd. Na kliniki pa niso obdržali vseh otrok, temveč so jih poslali nekaj nazaj v Čačak, da naj se zdra-

vijo v domu. V domu jih seveda niso mogli popolnoma izolirati od ostalih otrok, ki so prišli v dotiko z drugimi ter razširili bolezen. Tako je prišlo do strašnega rezultata, da je sedaj bolnih v tem domu na trahomi: 56 otrok, en bolniški uslužbenec in ena bolničarka. — Epidemija pa se še vedno širi z neverjetno hitrostjo in je nevarnost ne samo za vse otroke, temveč tudi za vse mesto in okolico. V mestu samem pa nimajo nobenih sredstev, da bi se ta nevarnost uklonila. Prošnje in apeli zdravnikov in uprave doma na ministrstvo za socialno politiko in ministrstvo za narodno zdravje so ostali brez uspeha. Ta nemarnost, ki gre tako daleč, da se čaka, dokler ne oslepi toliko in toliko otrok, je naravnost zločinska. Pomoč je nujno potrebna. Tako poroča »Ratni invalid« v svoji zadnji številki. Nemarnost oblasti, ki je zakrivila to okuženje, je naravnost zločinska. Mesec dni se je dopisovalo z ministrstvom za socialno politiko predno so oboleli otroci iz doma prišli na kliniko, iz klinike so jih pa na nagel in kratek način poslali zopet nazaj. Tu ni bilo treba dopisovanja.

Tuberkuloza v Jugoslaviji. Od vseh mest v naši državi trpi radi tuberkuloze največ Beograd radi hitrega menjavanja temperature, radi vlažnih stanovanj, prahu in vsled težke dobave zdrave vode. Od vseh vrst tuberkuloz je pri nas najbolj razvita pljučna. Procenti smrtnosti pri tuberkulozi se računajo navadno na 1000 prebivalcev. Za časa okupacije Srbije se je tuberkulozni smrtni procent gibal med 10 in 15. Iz tabele Lekarskega društva je razvidno, da vsled tuberkuloze umre več moških kot žensk. V Hrvatski in Slavoniji je bilo na tuberkulozi obolelih od 1906 do 1914 410 do 460 ljudi na 100.000 prebivalcev. Od leta 1914 do 1918 je smrtni procent narasel. Največja smrtnost je bila leta 1915 (488 slučajev na 100.000 prebivalcev.) Leta 1919 je začela tuberkuloza padati na 371 od 100.000 prebivalcev. V Zagrebu je dosegla tuberkulozna smrtnost leta 1913 46,9 na 10.000 prebivalcev. Za časa vojne se je dvignil procent na 65,8. Po vojni je procent padel in leta 1920 je znašal 40,2 na 10.000 prebivalcev. Tuberkulozni smrtni slučajji so tudi v Zagrebu pri moških večji nego pri ženskah. Za časa vojne je umiralo na tuberkulozi v Zagrebu več žensk nego moških, a sedaj se godi zopet nasprotno.

Statistika prometa v Bosni in Hercegovini. Sarajevska železniška direkcija objavlja podatke o prometu na bosanskih progah v dobi od 1. januarja t. l. do 1. junija. Po teh podatkih je potovalo 1.444.997 oseb, a promet blaga znaša 560.581 ton; skupni denarni dohodek znaša 42.219.670 dinarjev. Napram lanskim podatkom je letos potovalo po bosanskih železnicah 198.840 oseb več nego lani, prevozilo več 86.883 ton in dohodki so se dvignili napram lanskim za 2.698.885 dinarjev. Iz te ravno omenjene statistike je jasno razviden porast osebnega in blagovnega prometa na bosanskih železnicah.

Produkcija tobaka. Letošnja tobačna žetev v naši državi bo znatno prekosila ono v letu 1921. Vsled stalno naraščajoče druginje je predlagal monopol in potrdil finančni minister, da se izplača vsem lanskim prodajalcem tobaka izvanredni in naknadni povišek. Hercegovini se bo izplačalo naknadno za lanski tobak 8 milijonov dinarjev, Vojvodini okoli 300.000, Bosni 500 tisoč, Dalmaciji 440.000, kruševačkem okrogu 780.000. Južnosrbiskim okrogom se bo vsem izplačal naknadni povišek za lanski tobak. Razen tega hoče monopolska uprava pomoči tudi letošnjim producentom tobaka z izplačilom predujmov na letošnji produkt.

Monopolski dohodki v Vojvodini. Celotni dohodki od monopola tobaka znašajo za mesec april t. l. v Vojvodini 6.858.673 dinarjev 30 para. Od začetka leta do konca marca 16.511.268 din. 22, in z dobičkom od meseca aprila 23.369.941 din. 52. Petrolej je vrgel državni blagajni v aprilu 311.402, do konca marca 488.726 d. 48, in z dobičkom od aprila 800.129 din. 28. Dobiček od vžigalic znaša za april 457.946 din. 80, 1.454.581 din. 22 do koncem marca in od početka leta do konec aprila

1.912.528 din. 2. Na cigaretnem papirju je zaslužila monopolska uprava v aprilu 32.463 din. 71, do koncem marca 12.053 din. 57, do konca aprila 44.517 din. 28. Dobiček od papirja znaša do koncem marca 189.000 d., od soli 905.876 din. Razni dohodki znašajo do koncem marca 61.592 din. 81 para.

Stanje Narodne banke SHS je bilo dne 30. junija sledeče: metalna podlaga 357.545.984 dinarjev 56 para, torej za 6.346.627 din. 29 manj kot v zadnjem izkazu. Promet papirnatih novčanic znaša 4 milijarde 808 milijonov in 649.085 dinarjev, torej 67.182.860 dinarjev več kot v zadnjem izkazu.

Iz ljubosumnosti ga je zaklal. V Tornovu v sarajevskem srezu je zaklal Džafer Gutnjak svojega prijatelja Alijo Lindova, ker ga je osumil, da mu zapečuje ženo. Obračun med obema muslimanoma je bil strahovit. Mirni razgovor med obema se je spremenil v prekanje, nato sta se začela med seboj obdelovati s pestmi in v razburjenosti borbe je pognal Džafer svojemu protivniku dolg nož v lednja, da je ta pri priči izdahnil. Džafer se je sam predal sodišču.

Zdravnik utonil. Prejšnji petek se je kopal v Donavi zdravnik zemunske bolnice dr. Škrablin, ki je pri tej priliki izginil v valovih. Njegovega trupla še dosejaj niso našli.

Zastrupljene ribe. Krog reke Miljačke v novem Sarajevu se je pojavilo na površju vode 3—400 kg rib, ki so poginile vsled zastrupljenja. Ubožno prebivalstvo je hotelo na vsak način se polastiti teh otrovanih rib in so jim oblasti komaj zabranile dohod do vode. Preiskava je dognala, da je čistila tovarna »Ferum« s stru peno tekočino svoje kotle, potem spustila to tekočino v vodo in ribe so se zastrupile.

Premija od 240.000 K. Prva premija klasne loterije je padla na štev. 96090 v znesku 240.000 K. Srečni dobiček je zadel nek privatni uradnik v Sarajevu.

Polaganje temeljnega kamna za palačo framasonske lože v Beogradu. Dne 12. t. m. se je vršilo v Beogradu svečano polaganje temeljnega kamna peteronadstropne palače, katero zida neki dr. V. Kunjundžić za framazonsko ložo. Pod temeljni kamen je položil dovoljenje za zidavo in povrh so še vzdali v temeljni kamen glavo jagnjeta, katerega so zaklali na tem mestu. (Presneto čudne navade imajo framazoni pri polaganju temeljnega kamna, kjer koljejo jagnje in potem vzdajo jagnjevo glavo v temeljni kamen. Ta ravno omenjeni nekulturni framazoni obred je najbrž samo na Balkanu običajen).

Uradnik — razbojnik. Dne 3. t. m. je izplačal nekemu seljaku na pošti v Danilovem gradu v Črnigori kot poštni blagajnik ter demokrat Gligoje Jovanović 60.000 dinarjev. Zvečer po izplačilu se je g. blagajnik oborožil ter napadel seljaka, da ga oropa. Seljak je pa bil močnejši od napadalca, katerega je premagal, ga razorožil in predal oblasti.

Tatvina zaplenjenih srebrnih kron. Pred nekoliko dnevi je prišel neki kmet iz Knina v gostilno »Vila Ana« v Splitu in je ponudil prvim gostom, na katere se je nameril, v zastavo torbico s 4000 srebrnimi kronami. Ti gostje so svetovali kmetu, naj gre z njimi v mesto ter so šli z njim preko železniške proge. Ravno ob železniški progi pa je padlo seljaku več srebrnih kron iz torbe in eden njegovih spremljevalcev je šel nazaj v krmo po luč. Dokler so čakali kmet in njegova družba na luč, je zadel na denar finacijska patrolja, katera je zasledovala družbo ter zaplenila denar. Seljak je čakal nekaj dni, da ga pozovejo zastran zaplembe na finančno oblast, a zaman, nikdo ga ni zval na odgovor. Ker je čakanje na poziv kmetu že presedalo, je stopil sam na finančno oblast in vprašal: Kako je z zaplembo onih srebrnih kron. Finančni oblasti ni bilo ničesar znanega o kaki predaji zaplenjenih srebrnih kron. naka so seljaka in njegove spremljevalce poslali med finančne stražarje, kjer so ti spoznali ono stražo, katera jim je v noči zaplenila srebrnike. Dva finančna stražnika sta radi tatvine zaplenjenih kron odpuščena iz službe in predana sodniji.

Tolovaje so odkrili. Policijski oblasti se je posrečilo odkriti one tolovaje, ki so v maju napadli in oropali poštni avto na potu Kotor—Cetinje. Preganjani od žandarjev so izgubili tolovaji na pobegu paket z monopolskimi vrednostmi. Potom tega paketa so žandarji odkrili pomagača tolovajske družbe Savo Vujoviča v vasi Ubli. Pri Vujoviču so bile shranjene vse poštne stvari in Sava je izdal orožnikom tudi svoje kompanjone.

Nesrečna smrt vojaka v Bjelovaru. Iz Bjelovara poročajo: Minuli četrtek, dne 6. t. m. so trije vojaki popravljali vodnjak na dvorišču Filipovičeve vojašnice. Ker jih ni nikdo podučil, so uporabili za brv slabo in trhlo desko, ki se je pod njimi zlomila. Vsi trije so strmoglavili v globočino zelo globokega vodnjaka. Eden je ostal na mestu mrtev, dočim je ostala dvojica dobila težke rane.

Črnogorski hajduki. V danilovgradskem okraju je hajduk Bogić vrgel med svojo rodbino bombo in osmerico težko ranil. Povod temu zločinu je bil, ker je rodbina zahtevala od tega starega grešnika, naj odkrije, kje da biva njegov sin Vuk. Rodbina je Vuka iskala zato, ker je tudi Vuk veliki krvoločnež in ker je rodbini bilo težko vzdrževati vojake, kateri so iskali Vuka. Oče pa ni hotel izdati sinovega bivališča, in je vrgel bombo med zbrano rodbino. Mnogi od te osmerice so tako težko ranjeni, da ni nobene nade, da bi preboleli. Nato je zločinec na novo pobegnil v gore. — Okrajnemu načelniku v Andrijeviči se je podalo pet hajdukov, ki so pobegli iz Albanije na naša tla. Peter Nikolič, nezadovoljni Črnogorec, kateri se je izkrcal iz neke italijanske ladje, se je predal oblasti.

30 milijonov škode vsled poplave v Južni Srbiji. Načelnik mesta Skoplja je podal ministrstvu notranjih del natančno poročilo o škodi, ob priliki poplave. V žeglignem okraju znaša škoda 612.120 dinarjev, v orešečki občini 249.000 dinarjev, v žeglonski 65.000 dinarjev, v milinski 116.400 dinarjev, v kičevski 250.000 dinarjev, v romonovaški 270.000 dinarjev, v stari nagoriški 81.000 dinarjev, v mladi nagoriški občini 131.000 dinarjev. V kratovskem okraju v opilski občini 450.000 dinarjev, stracinski 175.000 dinarjev, rudarski 290.000 dinarjev, v trgu Kratovo 20.000 dinarjev. V okraju krivo-polaneškem v občini Kriva Palanka znaša škoda 6.663.000 dinarjev, podržikonjski 4 milijone 500.000 dinarjev, petroliški 2.500.000 dinarjev, rvorliški 3.000.000 dinarjev, v občini moždivlješki 550.000 dinarjev. V preševskem okraju je škode za 5 milijonov 750.000 dinarjev.

Oblak se je utrgal v Srbiji. V okolici Caribroda se je utrgal te dni velik oblak, vsled česar je voda jako narastla in most je na km 100—985 zasut z naplavljenjem, tako tudi proga levo in desno od mosta v dolžini 20 in višini pol metra. V istem času bi imel voziti brzovlak, ki je pa bil pravočasno ustavljen od čuvaja. Čim so predstojniki bili o dogodku obveščeni, so takoj poslali po večje število delavcev, kateri so do 18. ure in 40 minut razčistili progo in vlak je lahko zopet vozil.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 326—330, Francoski frank stane 26,92—27,10 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 1,17—1,22, za 100 čehoslovaških lir 1500 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša laških lir 1500 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,55 centima (1 centim je 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone ostala neizpremenjena.

Iz Maribora.

Nov atentat na vojne invalide. Nedavno je bilo sprejetih v službo na mariborski glavni pošti šest — Wranglovcev. Dočim se od vojnih invalidov zahteva, da svoje na vse načine kolekovane prošnje za podelitev državne službe podpro s celim kupom raznih dokumentov, se dotlej pri sumljivih tujcih sploh ne gleda na njihovo preteklost. Sprejemanje carističnih batinašev v državno službo smatra organizacija vojnih invalidov za izzivanje in zahteva, da se Wranglovce takoj odstrani iz mariborske pošte, ker je dovolj invalidov na razpolago, ki morejo opravljati tako službo. Ako ne bodo Wranglovci odpuščeni iz poštne službe, kjer odjedajo kruh invalidom, bodo vojni pohabljeni prisiljeni rabiti svoje berglje in proteze kot sredstvo samopomoči proti nadležnim tujcem.

LISTER.

GLADIATORJI.

(124. nadaljevanje.)

Dospel je na razsežni prostor pred palačo. In tu so zares klicale trobente in telesna straža se je zbirala v vrste, očitno v brambo zoper napad.

Eska je gledal junaške postave, ki so s tako izurjeno naglico stopale pod orožje, in preračunaval, da bo morabititi ta peščica mogla braniti palačo toliko časa, dokler cesar ne pobegne, bodisi skozi kaka stranska vrata, bodisi preoblečen v sužnja in pomešan med one, ki so vkljub zbirajočim se četam še vedno hiteli v gručah in posamič pri različnih vratih na dvorišče in v vrtove.

In — ni si mogel pomagati, navada je bila prevelika in mladi nauki krščanstva je še niso mogli zatreti — srce ga je vleкло k pogumnim bojevnikom. Kako rad bi stal v njihovih vrstah in poskusil kak udar, in četudi le za tako izgubljeno stvar, kakršna je bila njihova —

Pa ni imel časa, se dolgo muditi pred palačo. Opazil je nezastražena vrata in je stopil v palačo. Nihče ga ni zadrževal.

Hitel je iz ene dvorane v drugo. Žive duše ni srečal. Videti pa je bilo, da je rop gospodaril po teh prostorih. Mnogo so odnesli begunci, pa dovolj je še ostalo, da bi vzbudilo poželjivost tudi najbogatejšemu meščanu. Preginjala, orožje, biseri, drago kamenje, vaze, kipi, dragocene čaše — vse je ležalo naokrog v veličastvenem neredu. Poželjiva nevednost je pustila dragocenosti in odnesla mnogokaj, kar ni bilo vredno truda.

Eska se nikdar niti sanjalo ni o tolikem neizmer-

nem bogastvu, kakršnega je tu gledal. Za nekaj minut so bile njegove oči omamljene in ves zavzet je skoraj pozabil, po kaj je prišel. Pa časa ni smel izgubljati in zastoj je gledal krog sebe, kdo bi ga pripeljal skozi to blestečo se divjino do cesarja.

Brezkončno so se odpirali prostori drug za drugim, vsak je bil sijajnejši in bogatejši.

Po dolgem iskanju začuje glasove —
Jadno pohiti naprej, pahne vrata — in se znajde pred pol tucatom debelih ljudi, bogato in sijajno oblečenih, s cvetjem na glavi, ki so sloneli na svojih divanih krog ostankov pojedine, pred par vrči vina in zlato kšaro s sadjem in cvetjem.

Ko je vstopil, so planili na noge in kričali:
»So že prišli — Nad nas so prišli —!«

Zbežali so v kot kakor čreda ovc, kadar jih vganja pes. Ko pa so videli, da je Britanec sam in neoborožen, se jim je vrnil pogum in debel človek se je preril skozi nje in vpil v eni sapi:

»Nihče ga ne sme motiti! Cesar je zaposlen! — Ali Germani še trdno stojijo —?«

Glas se mu je tresel in vsa njegova postava je drgetala od strahu.

Eska je goj spoznal. Njegov nasprotnik je bil, Spadon, eunuh-ljubljenec na dvoru. Bledi strah pred smrtjo mu je gledal iz oči, — pa kazal je še vsaj eno čednost, zvest je bil roki, ki mu je dajala kruh.

Tovariši so se gnetli za njegovim hrptom in vneto zaupali, da bo njegova modrost svetovala takojšnji beg.

»Poznam tel« mu je hitel Eska praviti. »Udaril sem te v jezi oni večer. Sedaj je vse dobro! Prišel sem, da ti rešim življenje i vsem vam, — da rešim cesarja!«

»Kako —?« je vprašal Spadon in v svojem strahu čisto pozabil na žalitev. »Ti nas moreš rešiti —? Ti moreš

rešiti cesarja —? Torej je res —? Ta hrup pomeni upor! Straža se je umaknila, igra je izgubljena —!«

Njegovi tovariši so pograbili svoja vrhna oblačila, se prepasali in pripravili za beg. —

»Germani še morejo braniti palačo najmanj pol ure,« je odgovoril Eska hladno. »Pa cesar mora pobegniti. Julij Placid bo takoj tu z dvesto gladiatorji, in tribun hoče umoriti svojega gospoda, tako gotovo kakor jaz tukaj stojim —!«

Še preden je skončal, je stal sam v dvorani s Spadonom. Tribunov značaj so pravilno cenili celo lenuhi v palači, niso več poslušali, mudilo se jim je —

Spadon pa je stal pred Britancem, se tresel na vseh udih, mu s praznimi, strahotnimi očmi gledal v obraz in obupno lomil roke.

»Izrecno je prepovedal, da ga ne sme nihče motiti!« je odgovarjal na njegova nujna vprašanja. »Cesar je zaposlen, nihče ga ne sme motiti! — Sam je tako rekel! — Zaposlen je —!«

XVIII.

»Cesar je zaposlen —!«

Brez vsakršnih poklonov je porinil Eska Spadona v stran in, ne brigajoč se za njegovo tamenje, češ, kaj bo rekel cesar, je planil skozi ozka vrata, odgrnil težko žametno zagrinjalo — in stal v carjevi sobi.

Cesarjeva zaposlenost v tistem trenutku vsekakor ni bila taka, da bi bila važnejša ko skrb za njegovo življenje.

Slonel je na divanu, njegova obleka je bila v neredu, venec cvetja je ležal pri njegovih nogah, njegov debeli, otečeni obraz, ki je zgubil vso svojo nekdanjo prijazno dobrosrčnost, je kazal mrtev, top mir, njegove oči so gledale v praznoto, njegove slabotne roke so bile sklenjene na čelu, — izgledal je kakor človek, ki nima drugega posla ko skrbeti za svojo udobnost in lenobo.

(Dalje prihodnjic.)

Zhtečajte povsod PEKATETE (testenine tudi same — makaroni)

iz staroznane tovarne Žnidaršič & Valenčič, Ilirska Bistrica

so najboljše

Dobe se povsod. ZALOGA: R. BUNC IN DRUG, Ljubljana — Celje — Maribor.

Urad za punciranje zlatine se nahaja v Celju in ne v Mariboru, menda nalašč zato, ker sta tam dva, tu pa okrog 14 zlatarjev, ki imajo dovolj sitnosti in posla, ko spravljajo svoje stvari v Celje, da se puncirajo. To se zgodi čisto z neko znamko, ki je menda že tako izrabljena, da se komaj pozna in da bi jo lahko vsak ponaredil. Večkrat je tudi prevelika, za drobne stvari sploh nemogoča in po bogzna kako «uvidevnosti» so začeli poročne prstane puncirati na zunanji strani.

Trgovski in obrtniški krogi se pritožujejo zaradi poslovanje carine, ki pregleduje došlo blago tudi v odsotnosti naročnikov in lastnikov. Naročnikov, od nosno lastnikov se ne obvešča pravočasno, da bi bili lahko navzoči pri odpiranju pošiljatev in če se kaj izgubi, razbije ali drugače pokvari, človek ne more dognati, kje se je to zgodilo in kam naj se obrne glede odškodnine.

Izredni občni zbor mariborskega Orla se vrši v petek, dne 14. julija, točno ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Pričakuje se polnoštevilna udeležba.

Zahvala. Podpisani odbor mariborske podružnice Osrednjega društva poštnih in brzojavnih uslužbencev si šteje v prijetno dolžnost, zahvaliti se najtopleje mariborskim bančnim zavodom, trgovcem, pekarnam, gostilničarjem in uredništvu lista «Straža», ki so gmotno in moralno pripomogli, da je veselica, ki se je vršila dne 2. t. m., na Gambrirovem vrtu, tako lepo uspela. Isto-

Gumijevе cevi
in gumijevе plašče ali zračnice za bicikle prodaja po ceni R. Vračko, trgovec, Ptuj. 1-2 311.

Več tesarjev
sprejme takoj na stalno delo tudi po zimi, stavbeno podjetje **Franjo Špes, Maribor**, Tržaška cesta. 310.

Lepo posestvo pri Ljutomeru, okrog 47 oralov njiv, travnikov in vinograd, vse v dobrem stanju, tudi veliko premočnin in živine se prodaja po ceni. Vprašajte: Podliessnig, Maribor, Aškečeva ulica 9. 3-3 301

Vsi v Kamnico
k poletni veselici požarne brambе, katera se vrši v nedeljo, dne 16. julija na vrtu gostilne **Scherag v Kamnici** z raznimi ljudskimi zabavami. — Toči se izborna kapljica ter izvrstna jedila in po ceni. Nadalje je na razpolago za goste tudi vrtovi na zveza na Grajskem trgu, Glavrem trgu, Vodnikov trg in pri gostilni Schrot. — Vozilo se ho od pol 3. ure vsak četrt ure. Požarna bramba jamči za vse gori navedeno in prosi za obilen obisk.

AMERIKANSKI SINGER

Šivalni stroji dobijo se edino v naši lastni novi trgovini **Maribor, Šolska ulica št. 2**

kakor tudi: **Singer** olje, **Singer** sukanec, **Singer** igle, **Singer** nadomest. deli, **Singer** šivalni stroji za rodbinsko rabo in obrtniške svrhe.

Prodaja na mesečno odplačilo (24 mesecev). Lastna mehanična delavnica za popravila vseh sistemov šivalnih strojev.

Singer šivalni stroji
Bourne & Co., New-York
Maribor, Šolska ulica št. 2. 1-10 306

tako se odbor najprisrčneje zahvaljuje višjemu poštenu uradništvu in občinstvu za blagohotno mnogoštevilno udeležbo in prosi tudi nadaljne cenj. naklonjenosti. — Odbor.

Državna trgovska šola v Mariboru. Službeni «Vojni list», glasilo našega ministrstva vojne in mornarice, objavlja v 21. številki z dne 23. maja t. l. odredbo imenovanega ministrstva z dne 13. maja 1922, br. 23.086, ki določa za absolvente državne trgovske šole v Mariboru enake ugodnosti iz čl. 8. zakona o ustroju vojske, kakor so jih odslej uživali dijaki trgovskih šol v Skoplju, Bitolju, Ljubljani in višje trgovske šole Beogradske trgovačke omladine. Absolventi mariborske državne trgovske šole bodo uživali, glasom imenovanega odloka, iste ugodnosti pri vojaškem službovanju, kakor absolventi drugih srednjih šol, to je skrajšano službeno dobo in možnost napredovanja za rezervne častnike.

Na usmiljena srca, pa tudi na merodajne oblasti apeliramo, da se pobrigajo za sledeči slučaj strašne socialne bede. Na Koroški cesti št. 76 stanuje Jakob Lepenič, težko bolan brez vsake pomoči in podpore. — Star je 62 let, vse svoje moči je izčrpal v težkem delu in danes, ko ga je zgrabila težka in nevarna bolezen, nima drugega kot nezatni dnevni prispevek bolniške blagajne, da ne more ne živeti, ne umreti. Tudi žena njegova je bolana in nezmožna za vsako delo in če bi šel mož v bolnišnico, izgubi še bolniško-blagajniški prispevek, da more od lakote umreti.

Notico «Dvojna mera», priobčeno v 78. št. «Straže», popravljamo na prošnjo predsednika Drž. krajevne zaščite dece in mladine, g. višjesodnega svetnika Stergerja, v toliko, da se baje med našo in srbsko dečo ni delalo razlike in da so bili vsi enako pogoščeni.

Radi priklopka kabljev in čiščenja postaj prekine mestno elektriško podjetje tok v nedeljo, dne 16. t. m. od 1. ure ponoči do 12. ure opoldan.

Gg. županom javimo, da morejo dobiti v Cirilovi tiskarni v Mariboru tiskovino na kateri lahko, poročajo okr. glavarstvu vsakih 14 dni o stanju kmetijskih kultur. Pola stane 60 par.

Rožica s Krasa. Zivljenjepis vzornega mladeniča. Stane 3 dinarje in se dobi v Cirilovi tiskarni. To je res nekaj iz-

Učenec z dobrimi spričevali slovenskega in nemškega jezika več, sprejme. — Hrana in stanovanje v hiši M. Berdaja, trgovina s specerijskim blagom in semeni, Maribor. 309 1-3

Trgovski pomočnik, dober prodajalec, se sprejme v manufakturni trgovini M. E. Sepec, Maribor, hrana in stanovanje v hiši. 3-3 298

Bezgove jagode in maline kupuje trgovina Niefegal, Maribor, Koroška cesta 1. 7-282

podbudnega in lepega, kar se nam nudi v tej knjižici, zato jo prav toplo priporočamo.

Antiseptično, čisteče, osvežujoče, oživljuje in krepijoče deluje lekarnarja Feller prijetno dišeči »Elsat-fluid«, mnogo močnejši in boljši, kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, las in ust, skoz 25 let priljubljen. 3 dvojnate steklenice ali 1 špeciialna steklenica z zamotom in poštno za 72 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 341, Hrvatsko. de

Poslano*).

SOKOLSKI ZVEZI V LJUBLJANI!

Skandalozen zastopnik Sokolstva je akademik Vilko Rupnik.

V dunajski jugoslovanski menzi se je brez vzroka, glasno in jasno vzpričo večje družbe svojih somišljenikov in enega nesomišljenika izrazil, da so člani Jugoslovanskega akademičnega društva «Jug» ter člani akademičnega orlovskega odseka na Dunaju — svinje, ker so priredili v «Pax Romana» kulturno predavanje.

Naciatje je bil isti član Sokola tako nesokolsko strahopeten, da nam ni dal kljub pozivu društva «Jug» akademičnega zadoščenja.

Tega nedostojnega gospoda Sokola bi izročili sodišču, da se ni dogodilo sramotenje na avstrijskih tleh. Dolžnost Sokolske zveze v Ljubljani je, da takega svojega člana po svojih pravilih kaznuje in mu postavi inštruktorja za poduk o sokolskem vedenju.

Slovenski javnosti pa na tem mestu izjavljamo brez pridržka, da je naše katoliško dijaštvo najbolj delavna jugoslovanska akademska četa na Dunaju, ki nastopa sicer brez pompa, toda resno in smotreno.

Wien, dne 1. julija 1922.

Jug. kat. akad. društvo «Jug».

Jug. akademski Orel.

* Za vsebino pod tem naslovom uredništvo odgovarja le v toliko, kolikor določa zakon.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4 1/2 %

Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d.d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/1. — Telefon 311. — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.